

HERIJKTE **STRATEGISCHE** **TOEKOMSTVISIE** 2030 GEMEENTE BEEK



Baek to the future

juni 2021



Inhoudsopgave

Introductie	4
Profiel van Beek	5
Drie grote uitdagingen	6
• Demografische transitie	6
• Druk op ruimte en fysieke leefomgeving	6
• Economische transitie	7
Missie: Beek in balans	8
Herijking toekomstvisie Beek 2030	9
Impulsen en accenten Beek 2030 en verder	11
• Accenten toekomstig menselijk en sociaal kapitaal (<i>people</i>)	12
• Accenten toekomstig natuurlijk kapitaal (<i>planet</i>)	14
• Accenten toekomstig economisch kapitaal en wonen (<i>prosperity</i>)	16
Van visie naar uitvoering	18
• Niet alles kan en hoeft tegelijk	18

Introductie

Onder de titel *'Baek to the future'* is de afgelopen periode het gesprek gevoerd over de herijking van de strategische toekomstvisie van de gemeente Beek voor 2030. Bij deze gesprekken zijn vele inwoners, maatschappelijke organisaties, volksvertegenwoordigers, bestuurders, ambtelijk adviseurs en buurgemeenten betrokken geweest. Vanwege de geldende coronamaatregelen vonden de ontmoetingen veelal digitaal plaats.

Telkens weer werd er met enorme trots, energie, inspiratie, bevoegenheid en betrokkenheid over 'ons' Beek van morgen gesproken. De ingebrachte ideeën en verworven inzichten geven - halverwege de looptijd van de visie - geen aanleiding voor een drastische koerswijziging of een schaa sprong. Nieuwe ontwikkelingen vragen noodzakelijkerwijs wel om het bijstellen van een aantal accenten in de koers en ontwikkeling van Beek naar 2030. Waarbij we door onze oog haren ook al een beetje richting 2040 kijken.



Profiel van Beek

Vandaag

Beek anno 2021 heeft 'het beste van twee werelden' en koestert zowel haar 'stedelijke' kwaliteiten (voorzieningsniveau, bedrijven, vliegveld) als haar meer 'landelijke' kwaliteiten (dorpskernen met toegang tot natuur in het buitengebied). Over het algemeen gaat het goed met Beek en haar inwoners.

De waardering van het voorzieningsniveau door de huidige inwoners is over de hele breedte hoog. Het besteedbaar inkomen in Beek ligt hoger dan gemiddeld in Limburg. Beek biedt ook veel werkgelegenheid voor haar inwoners en voor inwoners van de regio.



Drie grote uitdagingen

Overmorgen

Drie trends stellen Beek richting 2030 en de jaren daarna voor flinke uitdagingen:

Demografische transitie

Beek heeft nu 16.000 trotse en betrokken inwoners. Dit aantal inwoners zal, wanneer er geen maatregelen worden genomen, de komende twintig jaar naar verwachting langzaam ontgroenen, verdunnen, vergrijzen en met 5 tot 10% krimpen. Het voorzieningen-niveau, de doorstroming in de woningvoorraad, de beroepsbevolking, de vitaliteit en leefbaarheid, de sociale cohesie (waaronder het verenigingsleven, verbindingen tussen jong-oud) en sociale inclusie (participatie en kansengelijkheid) komen hierdoor onder druk te staan.

Druk op ruimte en fysieke leefomgeving

Beek ligt tussen de economische clusters Chemelot en Maastricht Aachen Airport (MAA) en is aan noord- en westzijde gesitueerd tussen de A2 en de A76. Beek heeft twee treinstations. Deze bereikbaarheid biedt grote kansen, maar de ligging brengt ook uitdagingen met zich mee ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkeling van Beek. In het bijzonder voor de energietransitie (warmte, elektriciteit, mobiliteit), klimaat-adaptatie (water, droogte, hitte) en de transformatie op het gebied van wonen.





Economische transitie

Dagelijks komen er meer mensen naar Beek toe om er te werken, dan dat er mensen uit Beek vertrekken voor hun werk. Beek biedt daarmee veel werkgelegenheid voor haar inwoners en voor de regio. Dit heeft de gemeente altijd veel voorspoed gebracht en dat is nog steeds zo.

Belangrijke economische dragers voor Beek en haar regio, zoals de economische bedrijvigheid van en in de buurt van het vliegveld, de logistiek en de omliggende chemische industrie, gaan de komende decennia een ongekende transitie doormaken. De effecten hiervan op de werkgelegenheid zijn onzeker.

Missie: Beek in balans

Brede welvaart

Kijkend naar bovenstaande uitdagingen is het de missie van de gemeente Beek om *samen* met haar inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere overheden de huidige **'brede welvaart'** de komende decennia vast te houden en te verhogen door op onderdelen duurzamere keuzes te maken. Zowel voor het *hier en nu* voor de huidige inwoners van Beek als voor *later*, voor volgende generaties. Welvaart draait om meer dan alleen economische (Bruto Binnenlands Product) en materiële vooruitgang. Het gaat ook om welzijn, vitaliteit, positieve gezondheid, sociale vooruitgang en inclusie, ecologie en kwaliteit van de leefomgeving. Beek wil in 2030 nog steeds een vitale, gezonde en aantrekkelijke gemeente en gemeenschap zijn.

Om deze missie met als hoger doel een brede welvaart in 2030 te kunnen bereiken, zet Beek bij de herijking van de strategische toekomstvisie in op een *samenhangende* en *gelijktijdige* versterking van:

- Het menselijke en sociale kapitaal van Beek (*people*).
- Het natuurlijke kapitaal van Beek (*planet*).
- Het economische en woonkapitaal van Beek (*prosperity*).



Herijking toekomstvisie Beek 2030

Morgen

“ Beek is een strategisch gelegen werk- én woongemeente in Zuid-Limburg en biedt het beste van twee werelden. Samen koesteren we de sterke combinatie van ‘stedelijke’ én ‘landelijke’ kwaliteiten. Ze dragen bij aan een hoge brede welvaart en zorgen voor een vitale gemeente. Om die brede welvaart voor onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties voor nu en later te behouden en op onderdelen te verhogen, zijn de komende jaren gerichte accenten en impulsen in beleid en samenwerking nodig. Door het menselijk, sociaal, natuurlijk, economisch en woonkapitaal van Beek te versterken maken we Beek samen nog **A**antrekkelijker, **B**ereikbaarder, **C**oncurrerender en **D**uurzamer:

Het **ABCD** van Beek. ”



Voor de ontwikkeling van dit 'ABCD van Beek' zijn twee **sleutelopgaven** naar 2030 en verder leidend:

SAMEN TRANSFORMEREN ÉN VERGROENEN

SAMEN TRANSFORMEREN gaat letterlijk over het overgaan op andere vormen. Andere vormen van wonen, verplaatsen, werken, ondernemen, beleven, ondersteunen en subsidiëren. Uit de gesprekken met maatschappelijke organisaties van Beek blijkt een enorme hunkering naar meer strategische samenwerking met en tussen maatschappelijke organisaties uit verschillende sectoren en werkvelden.

Transformeren gaat dus over het aangaan van nieuwe verbindingen tussen de overheid en haar inwoners en tussen inwoners en maatschappelijke organisaties onderling. De gemeente gaat deze samenwerking gericht stimuleren. Alleen samen kunnen de uitdagingen waar Beek de komende decennia voor staat succesvol worden opgepakt.

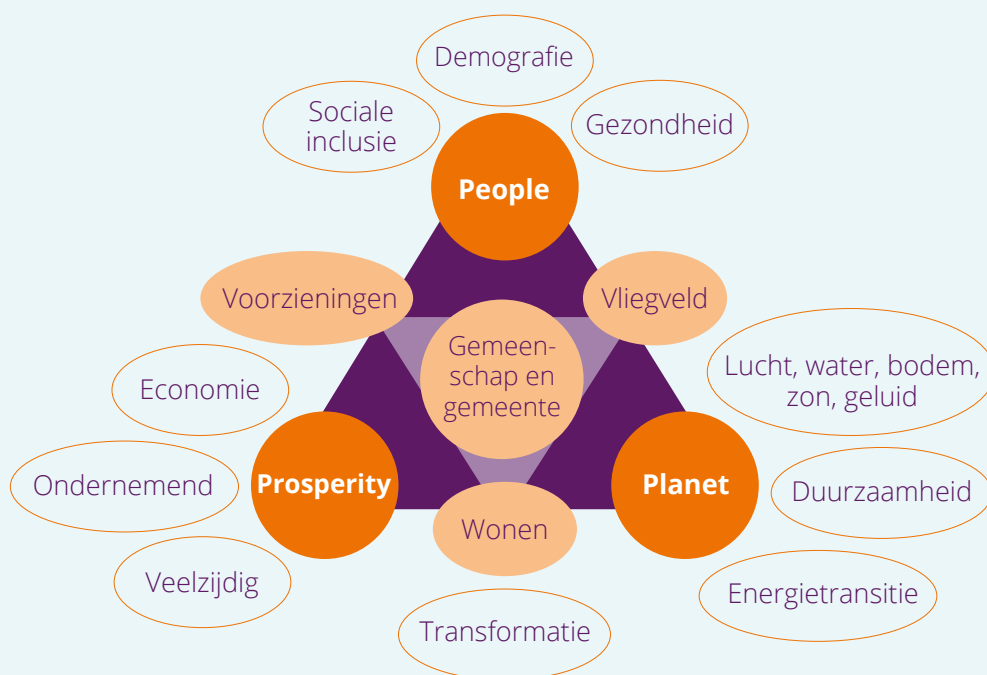
SAMEN VERGROENEN gaat over het met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties duurzamer en -letterlijk- groener maken van de openbare ruimte, de gebouwde omgeving (zoals gevels en daken), bedrijven-terreinen en het buitengebied. De energietransitie en klimaatadaptatie zijn daarbij de grote opgaven. Vergroenen gaat nadrukkelijk ook over het circulair gebruiken en dus hergebruiken van hulpbronnen en het verduurzamen van belangrijke (regionale) economische dragers zoals de chemie, logistiek en het vliegveld.

Impulsen en accenten Beek 2030 en verder

Vertaling

Door het *samen transformeren én vergroenen* op verschillende beleidsterreinen steeds slimmer te combineren, kunnen deze twee sleutelopgaven elkaar enorm en blijvend gaan versterken. Door bijvoorbeeld te investeren in betere wandel- en fietsvoorzieningen worden bijdragen geleverd aan ontmoeting, beweging/ gezondheid, minder autoverkeer en minder CO₂-uitstoot.

Met het vergroenen van de kern of wijk wordt de woonaantrekkelijkheid vergroot en worden tegelijkertijd klimaatadaptatieve oplossingen toegepast om bijvoorbeeld wateroverlast of hittestress tegen te gaan.





Beek zet voor de herijking van de strategische toekomstvisie in op de versterking van het menselijke en sociale kapitaal van Beek (people), het natuurlijke kapitaal van Beek (planet) en het economische en woonkapitaal van Beek (prosperity). Per kapitaal staan de beoogde strategische impulsen en inhoudelijke accenten van de herijking van de strategische toekomstvisie voor Beek opgesomd in deze herijkte strategische toekomstvisie. Onderdelen die de komende jaren vertaald worden in het gemeentelijk beleid, de gemeentelijke investeringen en de samenwerking met lokale en regionale partners.

De impulsen en accenten helpen Beek om zich te blijven ontwikkelen als een vitale gemeenschap en in haar positionering ten opzichte van haar omgeving, de Westelijke Mijnstreek en Zuid-Limburg. Een gemeente waar Beekenaren prettig kunnen wonen en (samen)leven in een groene omgeving en waar Beekenaren en mensen uit de regio ook goed kunnen werken in de stadse dynamiek. Een sterk ondernemend profiel en volop economische bedrijvigheid zijn ook in de toekomst van belang voor het 'verdienmodel' dat nodig is om de brede welvaart van Beek te kunnen blijven betalen. Het zorgt er namelijk voor dat Beek vitaal blijft en een veelzijdig aanbod aan voorzieningen kan aanbieden. Beek kan zich zo onderscheiden en laten zien wat een prettige en goede werk- en woonomgeving Beek is en blijft.

Accenten toekomstig menselijk en sociaal kapitaal (people)

- Beek voorziet op termijn een bevolkingsafname. Beek wil daar slim en adaptief mee omgaan. De transformatie op het gebied van wonen is daarvoor een cruciale beleidsinzet.
- Beek ambieert niet per se groei in omvang of aantal inwoners. Wel is er behoefte om het aantal inwoners minimaal te behouden, met als doel om vitaal en relevant te blijven.
- Beek moet rekening houden met een langzame toename van het aantal oudere inwoners in de toekomst. Dit heeft vooral gevolgen voor de benodigde woon- en zorgvoorzieningen.
- Tegelijkertijd bestaat de wens om jongeren weer naar Beek toe te trekken of terug te laten keren.
- Basisvoorzieningen (zoals school, zorgvoorzieningen en het kunnen doen van dagelijkse boodschappen) moeten zo veel als mogelijk nabij en in de kernen behouden blijven.



- Aanwezigheid en kwaliteit van onderwijs zijn van vitaal belang voor Beek. Ook om jongeren na hun eventuele studie elders met een gezin te laten terugkeren naar Beek.
- Cultureel-maatschappelijke voorzieningen, sportvoorzieningen en detailhandelsvoorzieningen moeten binnen de gemeente aanwezig zijn, maar niet noodzakelijk in elke kern. Het clusteren van voorzieningen op één locatie en multifunctioneel gebruik hiervan is wel gewenst.
- Beek wil mogelijk maken dat de overige regionale voorzieningen in de Westelijke Mijnstreek en de stedelijke voorzieningen in de gemeenten Sittard-Geleen en Maastricht binnen een half uur op een veilige en duurzame manier bereikbaar zijn met een e-bike, het OV of de auto.
- Met het blijven inzetten op Burgerkracht kiest Beek voor meer zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid van haar inwoners, verenigingen en buurten in combinatie met een meer faciliterende rol van de gemeente. Iets dat Beek wil bereiken zonder dat mensen tussen wal en schip (dreigen te) vallen.
- Inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om actief te participeren in de samenleving (onder andere op het gebied van mantelzorg en vrijwilligerswerk). Om burgers adequaat te laten participeren in de samenleving moet ook voorzien worden in een goed sociaal financieel vangnet en ondersteuning bij het vinden van passende arbeid. Armoede moet voorkomen worden.
- Beekenaren worden gestimuleerd om mee te praten en mee te denken met de gemeente. De gemeente faciliteert en initieert dit en betreft hierbij ook proactief de maatschappelijke organisaties. De gemeente moedigt eigen initiatieven van harte aan en vraagt bij deze initiatieven dan ook een actieve houding van de inwoners.
- De gemeente en haar maatschappelijke organisaties werken samen aan de positieve gezondheid en vitaliteit van de Beekenaren en zetten gezamenlijk in op preventie.
- Sport en cultuur verbindt. Het verenigingsleven in Beek blijft belangrijk voor de vitaliteit van de gemeenschap en sociale cohesie. Verenigingen moeten zichzelf kunnen redden en moderne manieren vinden om (nieuwe) leden – alsook vrijwilligers - te blijven binden en boeien.



- Sportontwikkelingen, in het bijzonder op het gebied van gehandicapten, chronisch zieken en senioren, worden gestimuleerd. Sporten in en vanuit sportlandgoed De Haamen blijft belangrijk. De focus blijft ook liggen op ongebonden sporten in en om Beek, zoals fietsen, wandelen, mountainbiken en hardlopen.
- Beek blijft zelfstandig zolang de bestuurs- en uitvoeringskracht voldoende is om het gemeentelijk takenpakket haalbaar en betaalbaar uit te kunnen voeren. Op een aantal thema's (jeugdzorg, energietransitie, bereikbaarheid en profilering Zuid-Limburg) werkt Beek intensief samen met de regio. Naar aanleiding van deze herijking worden gesprekken met de buurgemeenten en met regionale maatschappelijke organisaties over samenwerking aangehaald.

Accenten toekomstig natuurlijk kapitaal (*planet*)

- Beek gaat meer investeren in voorzieningen voor wandelaars, fietsers en elektrisch rijdende automobilisten. Ook de wegen en fiets- en wandelpaden worden hierop aangepast. Waar nodig voert de gemeente samen met maatschappelijke organisaties positieve voorlichtingscampagnes om Beekenaren 'uit de auto' te krijgen.
- Beek ligt als het ware in een soort dal en heeft veel gebouwen en bestrating. Hittestress en wateroverlast vormen reële bedreigingen voor Beek in de komende jaren. Door in te zetten op kwalitatieve, robuuste en functionele vergroening van de (openbare) ruimte en gebouwde omgeving en wateropvanglocaties, wordt wateroverlast en hittestress tegengegaan.
- Beek staat de komende jaren voor grote vervangingsopgaven van infrastructuur en kapitaalgoederen; dit wordt zo duurzaam, energieneutraal en klimaatadaptief mogelijk aangepakt.



- De openbare ruimte in wijken en kernen wordt vergroend en meer ingericht voor ontmoeting, om te spelen, voor ontspanning, recreatie en om te kunnen sporten. Het woon- en leefklimaat wordt zodanig versterkt dat dit voor alle leeftijdsgroepen en voor zowel de huidige als nieuwe inwoners aantrekkelijk is, waarbij kwaliteit boven kwantiteit gaat.
- Het landelijke karakter van het buitengebied blijft behouden en wordt versterkt, waarbij samenwerking met en het faciliteren van de agrariërs belangrijk zijn. Biodiversiteit is daarbij een belangrijk thema.
- Beek wil nog meer verbindingen creëren tussen de groene gebieden. Denk hierbij aan een aan te leggen wandelroute in de strook van natuur rondom Beek en het gebied rond de dorpskernen Genhout en Spaubeek. Hiermee investeert Beek in haar groene allure.
- Verduurzaming van woningen, bedrijfspanden en andere gebouwen wordt gestimuleerd.
- Beekenaren, bedrijven en maatschappelijk partners hebben ook een verantwoordelijkheid in de verduurzaming en vergroening van Beek. Buurt- en inwonersinitiatieven worden actief aangemoedigd door de gemeente.





Accenten toekomstig economisch kapitaal en wonen (*prosperity*)

- Beek wil de bedrijvigheid en het ondernemersklimaat en daarmee de regionale economie actief stimuleren. Bedrijven worden gefaciliteerd om zich te vestigen in de omgeving van de luchthaven (Aviation Valley) of op een van de andere bedrijventerreinen in Beek.
- Beek is een stedelijke werkgemeente met landelijke kwaliteiten en wil dat in de toekomst blijven. Het is belangrijk dat de economische belangen voor de regio en de leefbaarheid in balans zijn. In het belang van het welzijn en de welvaart van Beek, haar omgeving en haar inwoners en bedrijven, is een toekomstbestendige en duurzame doorontwikkeling van Maastricht Aachen Airport (MAA) nodig. Het is aan de eigenaar en exploitant van MAA om hieraan nadere invulling te geven. Beek ziet het als gemeentelijke verantwoordelijkheid om de Beekse belangen in de luchthaven waar nodig en mogelijk op (de bestuurlijke) tafel te leggen.
- Beek heeft economisch een interessante ligging met een vliegveld, diverse bedrijventerreinen, winkelcomplex Makado en met om de hoek een groot industriecomplex voor de chemische industrie (Chemelot). Dit biedt kansen om Beek te profileren als kennisgebied op het gebied van duurzaamheid, biobased en circulaire economie en luchtvaart. (Startende) mkb'ers en ondernemers zorgen voor kleinschalige bedrijvigheid en worden gefaciliteerd om zich op een passende manier te vestigen in de kernen. Niet alleen kleine winkels en ambachtelijke bedrijvigheid, maar ook ondernemers in de maatschappelijke zorg of andersoortige voorzieningen vergroten de leefbaarheid in de kernen. Ze zorgen er tevens voor dat inwoners langer in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen.
- Het huidige woonbeleid wordt voortgezet en is gericht op de transformatie van de bestaande woningvoorraad en leegstaande panden en op kwalitatieve toevoegingen van nieuwbouw. Dat betekent enerzijds het bouwen van woningen waar op lange termijn vraag naar is en anderzijds het op termijn uit de woningvoorraad onttrekken van verouderde woningen die niet meer aansluiten op de woningvraag van de toekomst.



- De transformatie richt zich onder andere op het omvormen van eengezinswoningen naar levensloopbestendige woningen, het werken met tijdelijke zorgunits en het voorzien in tijdelijke woningen.
- Beek is in de toekomst een geschikte woongemeente specifiek voor jonge gezinnen én voor senioren. Beek biedt een stadsgevoel in een dorpsomgeving.
- Beek is een prettige woon- én werk-omgeving. De bereikbaarheid, inclusief het openbaar vervoer, moet daarvoor de komende decennia beter, slimmer en duurzamer worden. In het bijzonder het fietspadennetwerk wordt verbeterd, voor zowel recreatie als woon- en werkverkeer.
- Met de Toekomstvisie Centrum wordt naast een gevarieerd winkelaanbod tevens het aanbod voor ontmoeting en vertier en daarmee de levendigheid en de gezelligheid van het centrum versterkt.
- Beek heeft veel mooie plekjes die gekoesterd en meer 'gedeeld' mogen worden. Enerzijds om de Beekenaren zelf meer bewust te laten genieten van de schoonheid en mogelijkheden voor ontspanning en bezinning van hun gemeente en anderzijds om dagjes-toeristen kennis te laten maken met Beek. Geen grootschalige recreatievoorzieningen in Beek, maar uitsluitend kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen worden gefaciliteerd.
- Beek wil inzetten op een klantgerichte effectieve dienstverlening richting haar inwoners waarbij de gemeente een betrouwbare partner en een facilitator is die zowel vraaggericht als aanbodgericht handelt.
- De digitale bereikbaarheid van de gemeente als organisatie wordt steeds belangrijker.



Van visie naar uitvoering

Realisatie

Deze herijking vervangt de huidige strategische toekomstvisie die in 2009 is vastgesteld en brengt daarin nieuwe opgaven, accenten en impulsen aan. Na het vaststellen van de herijkte strategische toekomstvisie wordt deze op een aantal manieren vertaald naar uitvoering:

1. Vertaling in (sectoraal) beleid en uitvoeringsplannen, te beginnen met een omgevingsbeleid en economisch beleid.
2. Voorstellen voor (investerings)impulsen vanuit de financiële reserve Strategische investeringsagenda.
3. Vervolggesprekken met de buurgemeenten over regionale samenwerking en met maatschappelijke organisaties over samenwerking met en tussen de maatschappelijke organisaties. Beek begrijpt namelijk dat veel onderdelen uit de strategische toekomstvisie alleen realiseerbaar zijn door goed samen te werken.
4. Vertaling van de visie naar de ambtelijke organisatie.
5. Vertaling van de visie in het programma voor de nieuwe bestuursperiode (2022-2026).

Niet alles kan en hoeft tegelijk

De beleidsmatige en financiële inspanningen kunnen en moeten, richting 2030 en daar voorbij, worden gespreid over een aantal logische tijdvakken. De start van elke nieuwe bestuursperiode is een natuurlijk moment om accenten te concretiseren en het tempo en de prioriteiten van de koers (bij) te stellen afhankelijk van de omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen en kansen op dat moment. De herijkte Strategische Toekomstvisie 2030 is daarom geen statisch document maar een dynamisch hulpmiddel dat Beek vitaal en strategisch adaptief en wendbaar houdt.

“ Beek vitaal,
strategisch
adaptief en
wendbaar
houden.”

REDACTIE: NICOLE VIJGEN, REDACTIEHUIS
VORMGEVING: JUDITH EURLINGS, QUERY DESIGN
FOTOGRAFIE: MITCHELL GIEBELS

www.gemeentebeek.nl

